

SÒNIA GUILLÉN COLOMER

CICATRIDIUS CICATRIDIUS

El temps no ho cura tot, però passa...

fanbooks

PREMI RAMON MUNTANER 2023

SÒNIA GUILLÉN COLOMER

CICATRIUS CICATRIUS

38è Premi Ramon Muntaner de Literatura Juvenil

*Per al Roger, la Mireia i l'Oriol,
que coneixen cada cicatriu i,
amb el seu amor, curen totes les ferides.*

Fanbooks

© Sònia Guillén Colomer, 2023
© d'aquesta edició: Edicions 62, S. A., Fanbooks, 2023
Av. Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona
www.fanbooks.cat
fanbooks@grup62.com

El jurat del 38è Premi Ramon Muntaner va estar format per Dolors
Cabrera, Patrizia Campana, David Cirici, Xavier Gual
i Anna Pardos (Mixa)

Primera edició: setembre del 2023
ISBN: 978-84-19150-75-2
Dipòsit legal: B. 13.357-2023
Imprès a Catalunya

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribueixes a mantenir l'ecosistema esmentat viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudis a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreça't a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessites fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Pots contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Maria i Nerea

Punt 9

La Maria tenia uns ulls verds que mudaven de color al compàs del seu ànim. Quan reia eren d'un verd blavenc com el mar a l'estiu, i quan estava trista, que era la major part del temps, d'un blau grisós com l'oceà als capvespres d'hivern. Les estranyes ocasions en què s'enutjava, podies veure com s'enfosquien fins a quasi negrejar, com un llac d'aigües tèrboles on per res del món t'agradaria endinsar-te. Em mirava amb aquells ulls de gata i jo imaginava que havia tingut set vides i que anava per l'última. Solia explicar-me que la majoria de la gent creu que morim quan el nostre cor es rendeix i deixa de bategar, però en realitat tots anem cedint una mica de vida amb cada desgràcia que ens passa. Afirmava que, per aquest motiu, hi havia gent inanimada. Gent que continuava respirant i que fingia que era viva fins que exhalava l'últim alè com un alliberament. També em deia que hi havia gent especial, persones que se sobreposaven a les desgràcies, que aprenien d'elles i es refeien gaudint cada dia sense perdre's en el passat ni tenir por del futur, i que jo n'era una.

Duia els cabells negres molt curts i era tan prima i plena de nusos com una vara de salze. Al braç esquerre hi duia tatuat un gat que mirava la lluna, i em deia que era la seva ànima. Però encara més que la mirada, m'agradava quan

reia. Tenia els ullals molt torts, però li quedaven bé i pensaves que aquelles dents eren com havien de ser.

Suposo que tothom és com ha de ser.

A l'hospital jo no volia parlar de què m'havia passat, però ella, quan mirava els jeroglífics que formaven les cicatrius de les meves cames i braços, s'ho imaginava. Recorria cada ferida amb la punta dels dits, com si llegís braille i cada marca contingué un detall de la meva història.

A les nits, compartíem el llit i m'arrapava al seu cos tebi amb cura, com si tingués por d'espatllar-la. De vegades, no podíem dormir i m'explicava alguna història: sobre la seva tortuga, que es va enamorar d'una sabata. O de com va guarir un colom, que en volar va creure que el cel era el mar. Jo em perdia als seus ulls, que espurnejaven en la foscor d'un color impossible, fins que ens vencia la son abraçades. Amb ella, podia dormir tota la nit. En canvi, quan estava sola em despertava de matinada i el llit em semblava fred i ingrat. Mig desperta per la llum eterna que s'escolava a sobre meu des del passadís i pels sorolls apagats de l'hospital, romania abraçada al coixí, desitjant que passessin un, cinc, vint anys de cop.

Els primers dies em passava l'estona a la meva cadira amb la mirada perduda, i ni tan sols quan els pares em venien a veure enraonava. Ells dissimulaven, com si vinguessin a fer una visita a un casal d'estiu, i jo els seguia el corrent perquè volia que estiguessin bé.

Ja els havia fet patir prou.

Però la Maria em va anar xuclant de mica en mica amb aquells ulls i vaig notar que m'afluixava alguna cosa que jo

tenia a dins. No va ser fins que vaig parlar amb ella que vaig reconèixer que havia anat trampejant, nedant en aquell mar d'adolescència mig ofegada, només traient el cap de tant en tant per agafar aire.

Una nit em va confessar que no li agradaven les persones. Que el seu somni era marxar lluny, a una casa a la muntanya, i viure tota sola envoltada d'animals.

Vaig pensar que era una gran idea.

Marxar lluny, a un món sense traumes, sense xarxes ni judicis, sense un passat que ens jutjava i ens perseguia.

Una part de mi tenia ganes de recuperar la meva vida, però no sabia per on començar. Em sentia com les dones a qui marcaven a l'edat mitjana amb una lletra escarlata. M'havien assenyalat a les xarxes i, anés on anés, tenia la sensació que tothom em reconeixeria. Que tothom sabia què m'havia passat. Qui era.

Una nit, la Maria estava estirada al llit mentre jo escrivia a la llibreta. Es cobria amb l'aspre llençol blanc i semblava tan fràgil com una torre d'escuradents que algú s'havia entestat a construir sabent que qualsevol copet l'ensorraria. Quan em vaig estirar al seu costat em va confessar que, des que havia acabat la primària, jo era la primera amiga que havia tingut. La vaig abraçar i els ulls li van resplendir amb tendresa i amb un espurneig de melangia. Em va agafar delicadament les mans i em va dir:

—Tenim aquesta nit per explicar-nos què ens va passar. Després, serà hora de lluitar pel futur.

Poden reduir-se dues vides fins a cabre en una sola nit? Quan mires enrere t'adones que, a la vida, hi ha només uns quants fets que determinen el teu destí, com si la

resta de mesos i anys fossin només un farcit oblidable. Dies, setmanes i anys en què només et deixes portar, com un bri d'herba que sura arrossegat pel corrent. Setmanes que no recordaràs mai. Mesos en què cremes les hores anodines, esperant que passi alguna cosa bona, alguna cosa que et faci sentir viva.

Com en un dibuix de punts vam recórrer les línies que ens portàvem a cada succés, a cada decisió que ens havia conduït a aquell lloc. Vam cosir amb paraules punt rere punt, fins que el traçat se'ns va revelar com una cicatriu que sempre hagués estat allà amagada.

Maria

Punt 1

El primer punt de la Maria va ser el dia que la Bruna va arribar a la seva vida. Va aparèixer com un presagi que tot estava a punt de canviar. Els anys següents, pensaria moltes vegades què hauria passat si aquell dia no hagués existit, si mai hagués conegut cap Bruna.

Era un diumenge de principis d'octubre i s'havia llevat molt d'hora. Estava contenta i inquieta. Feia molt que no sortien tots tres junts d'excursió i va recórrer el passadís a saltirons, com un esquirol embogit. Uns dies abans, els pares li havien proposat anar a Port Aventura, però ella havia triat la Fundació Mona, a Riudellots de la Selva.

Va veure el pare, que dormia al menjador amb el cap enfonsat entre coixins, com si el sofà hagués començat a devorar-lo. Amb compte de no fer soroll, va anar a la cuina i va començar a preparar el pícnic. Al cap d'un moment, va baixar la mare i li va fer un petó. El va allargar molt, els llavis freds a sobre el front. Darrerament, tot s'estirava entre elles. Van xiuxiuejar per decidir què posaven dins els tàpers. Quan la bossa va estar plena, la mare li va demanar que anés a cridar el pare. Volia contestar-li que hi anés ella, però com que es va posar a recollir la cuina, no va tenir cap altre remei.

La Maria va fer-ho amb cura. El pare sempre sembla-

va descollocat quan es despertava, com si sortir del son li resultés dolorós. Amb prou feines va poder obrir els ulls, com si fes molts dies que els tenia tancats i la llum li co-gués.

En veure que era la Maria, la va atreure cap a ell i la va estrènyer amb força contra el pit. Darrerament, tot era molt intens entre ells. Se'n va desfer amb delicadesa. No era només que estigués ansiosa per marxar. Tenia la sensació que, si allargava l'abraçada, en qualsevol moment la pantalla amb què es protegien es trencaria.

—Vaaa, papa! —el va esperonar—. Ja està tot a punt, ves a rentar-te.

A contracor, l'home va deixar-la anar i va anar cap al bany.

Van fer el trajecte en silenci, escoltant música. El pare, que sempre buscava els seus ulls al retrovisor, no va deixar de mirar la carretera. La mare deixava que la vista se li perdés per la finestra.

Notava el cor estrany, com si el gris dels edificis deixés anar un polsim que l'ofegava. A mesura que els arbres substituïen el formigó, l'aire li arribava més endins i li produïa una opressió imprecisa. Sentia que aquella excursió era com el gelat que et prometen abans de la punxada.

El recinte on vivien els micos era un espai ampli ple d'arbres units amb ponts de corda. De les branques més fortes penjaven lianes entortolligades, seques com tentacles fossilitzats. Hi havia simis de diferents mides i colors,

però els més nombrosos eren els ximpanzés. Alguns, els més joves, jugaven i es perseguïen. Altres s'espellaven o dormisquejaven envoltats de mosques que brunziaven pesades per l'estiu que s'acabava. Feia olor de granja i de suat.

La Maria va veure una ximpanzé que romania apartada i s'hi va acostar. Una de les cuidadores es va apropar a ella i li va explicar que la mona es deia Bruna i que era la més vella del recinte. L'havien arrencat de la seva família quan era un nadó i havia passat els primers anys de vida en un circ a Bèlgica, on l'havien maltractat. Quan van prohibir les actuacions d'animals, una família l'havia comprat i se l'havia endut a viure a Alacant. Els nous amos eren bons, però la soledat l'havia fet emmalaltir. La fundació els havia convençut que la deixessin passar els darrers anys de vida amb els de la seva espècie.

La Maria es va quedar molta estona contemplant-la, absorta en els llavis que amagaven unes dents grogues i gastades. La Bruna l'observava amb uns ulls que semblaven dues pedres d'ambre. El destí de la Maria va començar a coagular-se en aquella mirada.

Quan el pare li va dir que havien de marxar no en va fer cas. La Bruna tampoc es va moure. Era com si connectessin i sentissin pena l'una per l'altra. La Bruna ja no era d'enlloc. La Maria no volia que aquell dia acabés.

Van fer el pícnic sobre una catifa d'herba ombrejada per castanyers i faigs. Els arbres començaven a vestir-se de coure i a l'aire s'ensumava l'hivern que s'acostava, però encara s'hi estava bé al migdia. Menjaven en un silenci pesant que planava a sobre d'ells. La Maria, per tren-

car-lo, els va dir que volia ser veterinària. La mare li va contestar:

—Maria, lluita pels teus somnis, t'estan esperant. En aquest món de bogeria i d'abusos, caldran dones valentes per millorar el futur.

Sense que pogués evitar-ho, la conversa agafava un aire de fatalisme, de transcendència. No era el que volia. Ella volia que riguessin, que fessin bromes, que li fessin pessigolles, que no li parlessin com si fos gran. Com si tingués vint anys i no dotze. Com si aquella conversa fos perquè havia d'anar a la universitat demà mateix i no a l'ESO. El pare parlava cap a dins, com si no hi fos. Com si a la panxa hi tingués un remolí que absorbia les paraules, que les allunyava d'aquell espai, de la mare i d'ella.

—Un dia, miraràs enrere i veuràs que has gastat anys, que has fet les coses malament i que ja no pots redreçar-les, que has fet tard... —Va callar en sentir un gemec feble i una fregadissa entre les fulles.

Es van girar i van descobrir-lo, tan petit i escarransit que semblava a punt d'esvair-se. La Maria es va posar de quatre grapes i va començar a acostar-s'hi just quan li va arribar la veu de la mare:

—Maria, els gats porten moltes malalties. —Però ho va dir fluixet, per no espantar-lo.

L'animal va observar-la, recelós. La Maria va agafar un tros de pernil dolç de l'entrepà i l'hi va oferir. El gat s'hi va acostar lentament, com si fos un soldat afamat que temés que li desaparessin. Ella va oferir-li un altre bocí i l'animaló se li va enfilar a les cames, més confiat.

Els pares van mirar com la nena posava la mà en forma de bol i hi abocava aigua. L'animal va beure-hi fent-li pessigolles amb la llengua aspra i després se li va arrapar

a la panxa, buscant escalfor. Roncava suaument i la Maria, emocionada, li va posar la mà a sobre per notar la vibració. Li va semblar que aquell tremor era una declaració d'amor.

Va mirar els pares amb ulls suplicants. Durant anys els havia demanat una mascota, i la resposta sempre havia sigut la mateixa: el pis era molt petit per tenir-hi animals.

«Ens el podem quedar?». «Sisplau. Jo el cuidaré». «Seré bona, ho prometo». «Es morirà si el deixem aquí». «Faré el que em digueu, no demanaré mai més res».

La mare la mirava amb ulls plorosos i el pare semblava indiferent. Allò era una esquerra que podia aprofitar.

—Sisplau. M'heu dit que haig de lluitar pels meus somnis. Doncs aquest és el que sempre he tingut. Sabeu que el cuidaré, no us haureu de preocupar. Ho netejaré tot, pagaré el veterinari amb els diners que em donen pels aniversaris. Ni us adonareu que hi és! Està sol. Si no l'ajudem, es morirà. Que no ho veieu?

Tenia la victòria a tocar i va contenir les paraules. Si es posava massa pesada, podia provocar que canviessin de parer. Va intentar concentrar tota la pena possible, tot el desig a l'expressió. La mare va sospirar i li va dir seriosa:

—Hauràs de rentar-lo! I passar l'aspiradora sovint!
—La Maria va assentir i sa mare va continuar—: T'ocuparàs de netejar la caixa de sorra cada dia, de dur-lo al veterinari i de donar-li menjar. —La Maria va començar a moure el cap amunt i avall rítmicament, mentre llàgrimes de felicitat li regalimaven per les galtes—. És una gran responsabilitat, Maria. Ja ets prou gran per comprendre que hauràs de complir amb el teu compromís per molt temps. Ho entens?

—Sí, sí, ho entenc —va dir.

Com volien que no estigués disposada a complir el seu somni?

—Deixa-me'l veure —va dir el pare.

Va agafar l'animaló i el va girar de panxa enlaire. El gat va miolar, espantat, i a la Maria se li va encongir el cor, però va abstenir-se de dir res.

—És una femella. Quin nom li vols posar? —va preguntar el pare.

—Bruna —va dir sense dubtar.

—És un nom bonic. Li escau, amb aquest pèl gris —va dir la mare—. Bruna, doncs. Demà l'hauràs de dur al veterinari.

El pare l'hi va tornar com si tot allò no fos amb ell i la Maria la va agafar per protegir-la contra el pit. En notar l'escalfor, la gata li va enterrar el cap sota l'aixella.

Quan van arribar a casa li van dir que havien de parlar. Estaven seriosos i tristos i van seure davant d'ella sense tocar-se. La Maria volia marxar a la seva habitació, sortir corrents, però no es va moure. No se sentia amb forces. Sabia què li anaven a dir. Feia mesos que dissimulava. Es pensava que si ella fingia que no passava res, ells també podrien continuar fent veure que s'estimaven. Com quan havia descobert que els pares eren els Reis i tots tres havien continuat simulant que existien, posant aigua i pa als camells els vespres del 5 de gener.

Va buscar el consol del contacte amb la Bruna. La seva panxa era una boleta peluda que pujava i baixava rítmicament. Li va posar la mà a sobre per notar els roncs, per no plorar.

—Maria, el teu pare i jo hem decidit separar-nos. Ens estíem, però d'una altra manera diferent d'abans. Creiem que és el moment de començar un nou camí i necessitem espai. Continuarem sent una família, però d'una altra manera...

Una altra manera. Tot seria d'una altra manera.

La mare semblava tranquil·la, però quan va mirar el pare va comprendre que res no estava bé. Va voler abraçar-lo abans que es trenqués, convertir-se en paper de bombolles per embolcallar-lo, per protegir-lo. La mare va continuar, amb la mateixa veu amb què tantes vegades l'havia consolat quan ella es feia mal o es despertava a les nits.

—Sabem que és difícil per a tu, però amb el temps veuràs que l'essencial, que som el teu pare i la teva mare, no canviarà.

La mare estava emocionada i intentava creure's el que deia.

El pare, en canvi, no li va prometre res. Se la va quedar mirant amb els ulls emboirats, envoltats d'arrugues que d'un temps ençà semblaven cicatrius.

No li va dir que tot aniria bé.